

คำวินิจฉัยของ นายนพดล เสงเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาธิปัตย์ไทย เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ พรรคประชาธิปัตย์ไทยได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ไทย ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทย ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ไทย ข้อ ๑๑๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้พรรคประชาธิปัตย์ไทยจัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ไทย และรายงานการประชุมคณะกรรมการประสานงานไตรภาคีที่มีมติให้ยุบเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทย พร้อมทั้งลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อประกอบการพิจารณาคำขอยุบเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทย พรรคประชาธิปัตย์ไทย ได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ไทยและชี้แจงว่า คณะกรรมการประสานงานไตรภาคีได้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเนื่องจากขาดสมาชิกภาพตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ไทย จึงไม่มีคณะกรรมการประสานงานไตรภาคีดำรงตำแหน่งอยู่ นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคประชาธิปัตย์ไทยได้ขอยุบเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทย โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ไทยแล้ว จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ตามคำร้องดังกล่าว เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงวินิจฉัยให้รับเรื่องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งให้แจ้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และให้ส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคการเมืองไทยเพื่อยื่นคำชี้แจง

ว่าที่ร้อยตรี วิทวัส ต. แสงจันทร์ หัวหน้าพรรคการเมืองไทย ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคการเมืองไทยได้มีมติจากที่ประชุมใหญ่เป็นเอกฉันท์ให้ยุบเลิกพรรคการเมืองไทยตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๑๑๒ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคฯ อย่างแท้จริง พรรคการเมืองไทยจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองไทยตามคำขอของผู้ร้อง โดยไม่มีความประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหาแต่ประการใด

พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) เนื่องจากมีเหตุต้องเลิกพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคการเมืองไทย หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

ฯลฯ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะพรรคการเมืองเป็นที่รวมกลุ่มของบรรดาผู้ที่มีความคิดความเห็น อุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมร่วมกัน มีความตั้งใจแน่วแน่ในอันที่จะพัฒนาประเทศหรือเข้าไปควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล หากขาดไว้เสียซึ่งพรรคการเมือง ประชาชนจะไม่สามารถมองเห็นอุดมการณ์และแนวความคิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติหลักการสำคัญไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” นอกจากนี้พรรคการเมืองเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคและข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมือง

ได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่อพรรคการเมืองจัดตั้งขึ้นมาได้ พรรคการเมืองก็ย่อมจะถูกเลิกหรือถูกยุบได้ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองไทยก็ได้กำหนดการเลิกพรรคการเมืองไทยไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๑๒ ว่า “การยุบหรือเลิกพรรคจะกระทำได้ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้ (๑) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ (๒) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประชามนตรีด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ (๓) ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่พรรคด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ขององค์ประชุมทั้งหมด” ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรค ข้อ ๓๕ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ให้มีคณะกรรมการบริหารพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งที่ประชุมใหญ่กำหนดจำนวนและเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินห้าสิบห้าคน ประกอบด้วย (๑) หัวหน้าพรรค (๒) รองหัวหน้าพรรค (๓) เลขาธิการพรรค (๔) รองเลขาธิการพรรค (๕) โฆษกพรรค (๖) รองโฆษกพรรค (๗) เற்றுณีกพรรค (๘) นายทะเบียนพรรค (๙) กรรมการบริหารอื่น” และคณะกรรมการประชามนตรี ข้อ ๕๕ กำหนดว่า “ให้มีคณะกรรมการประชามนตรีคณะหนึ่งจำนวนไม่เกินเก้าคน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ผู้สนับสนุนกิจการของพรรค อดีตหัวหน้าพรรค อดีตรองหัวหน้าพรรค หรือบุคคลอื่นใดที่คณะกรรมการบริหารพรรคเห็นชอบ และเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ให้เลือกตั้ง...” ส่วนข้อบังคับพรรค ข้อ ๒๖ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “องค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่พรรค ซึ่งจะมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนประกอบด้วย (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) (๕) ประธานสาขาพรรคหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสาขาพรรค (๑๐) คณะกรรมการประชามนตรี (๑๑) คณะที่ปรึกษาอาวุโส (๑๒) สมาชิกที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค...” ในกรณีที่ประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม ข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ในกรณีที่องค์ประชุมใหญ่พรรคไม่ครบองค์ประชุม ถ้าเป็นการประชุมใหญ่สามัญให้นัดประชุมใหม่ภายในสามสิบวัน ถ้าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคเรียกประชุมจะเรียกประชุมใหม่หรือไม่ก็สุดแล้วแต่คณะกรรมการบริหารพรรคจะเห็นสมควร แต่ถ้าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญที่ประธานสาขาพรรคและกรรมการบริหารพรรคเข้าชื่อกันร้องขอหรือตามมติของคณะกรรมการประชามนตรีให้การเรียกประชุมใหญ่พรรค

เป็นอันไม่ต้องเรียกประชุมใหม่” และวรรคสอง กำหนดว่า “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญที่นัดประชุมใหม่ ภายในสามสิบวันถ้าในการประชุมคราวนี้มีผู้มาประชุมไม่ครบองค์ประชุมก็ให้ดำเนินการประชุมไปได้โดยไม่ต้องนัดประชุมใหม่อีกแต่ทั้งนี้ต้องมีสมาชิกมาร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสามสิบคน” หมายความว่า การยุบหรือเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคและคณะกรรมการประชามติด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ไทยด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ขององค์ประชุมทั้งหมด ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ไทยดังกล่าว

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง แล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาธิปัตย์ไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ คณะกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ไทยได้ประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์ให้พักการดำเนินกิจกรรมของพรรคไว้ด้วยการยุบพรรคไปก่อน และเนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรครวมทั้งที่ประชุมใหญ่ยังไม่ได้มีมติแต่งตั้งบุคคลใดเป็นคณะกรรมการประชามติตามข้อบังคับพรรค ดังนั้น การยุบพรรคหรือการดำเนินกิจการของพรรค จึงให้หาหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคซึ่งจัดประชุมครั้งแรกในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ แต่การประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคดังกล่าว ปรากฏว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคฯ พรรคประชาธิปัตย์ไทยจึงได้จัดให้มีการประชุมใหม่อีกครั้งในวันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งที่ประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทย และพรรคประชาธิปัตย์ไทยได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคประชาธิปัตย์ไทยได้ขอยุบเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทยโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ไทย จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทย ซึ่งต่อมาว่าที่ร้อยตรี วิทวัส ต. แสงจันทร์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ไทยได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า มติยุบเลิกพรรคประชาธิปัตย์ไทยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกพรรคฯ และคณะกรรมการบริหารพรรคฯ อย่างแท้จริง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามคำขอของผู้ร้อง

ดังนั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์ไทยโดยคณะกรรมการบริหารพรรคและที่ประชุมใหญ่วิสามัญพรรคประชาธิปัตย์ไทยมีความประสงค์ขอยุบพรรคเพื่อหยุดการดำเนินกิจกรรมของพรรคตามกฎหมาย

จึงได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทย ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๑๑๒
จึงเป็นกรณีที่คณะบุคคลซึ่งรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองแสดงเจตนาสมัครทางการเมืองที่จะไม่ดำเนินกิจการ
ในทางการเมืองในนามของพรรคประชาธิปัตย์ไทยแล้ว ประกอบกับหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ไทยมิได้มีข้อโต้แย้ง
ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่อย่างไรก็ดี กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทยได้
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑)

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยสั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไทยตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายพอล เสงเจริญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ